

การศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรทองสมุด เพื่อการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์
ของวิทยาลัยครูในภาคกลางของประเทศไทย

นางมนต์ฤดี วัชรประทีป

002937

วิทยานิพนธ์นี้เป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๒

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16983961

A STUDY OF THE ADEQUACY OF LIBRARY RESOURCES FOR
LIBRARY SCIENCE INSTRUCTION IN TEACHERS'
COLLEGES IN CENTRAL THAILAND

Mrs. Monrerdee Vacharapratip

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree fo Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครูในภาคกลางของประเทศไทย

ชื่อนิสิต นางมนต์ฤดี รัชระประทีป

อาจารย์ที่ปรึกษา สุรพันธ์ ยันต์ทอง

แผนกวิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๒๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครู ๗ แห่งในภาคกลางของประเทศไทยที่เปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนวิชานี้ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนผลิตครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ความสามารถออกไปทำงานในห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้รวบรวมบรรณานุกรม เลือกรสรของรายวิชาต่าง ๆ ที่เป็นวิชาบังคับสำหรับวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ในระดับนี้ เพื่อเสนอแก่วิทยาลัยครูต่าง ๆ ที่เปิดสอนหรือมีโครงการจะเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก จะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดหาหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ในการดำเนินการวิจัย ได้ค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาลและเอกสารอื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการจัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับวิทยาลัยและวิทยาลัยครู มาตรฐานโรงเรียนบรรณารักษ์ มาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินคุณค่าความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ สืบตรวจหนังสือบรรณารักษศาสตร์ในห้องสมุดของวิทยาลัยครูทั้ง ๗ แห่ง โดยวิธีสังเกตการณ์ด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามรวม ๒๔ ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน ๒๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๐ สัมภาษณ์อาจารย์หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และใช้ตัวเลขสถิติต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลของการค้นคว้าสามารถสรุปได้คือ สำหรับระดับฝึกหัดครูการจัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอกในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง เริ่มมีมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๔๑๔ โดยวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นวิทยาลัยครูแห่งแรกที่เปิดสอนในระดับนี้ และจะเปิดสอนเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา ๒๕๒๒ อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีบรรยายในชั้นเรียนมากกว่าภาคปฏิบัติและการค้นคว้าในห้องสมุด ห้องสมุดของวิทยาลัยครูทุกแห่งมีหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ อัตราส่วนระหว่างจำนวนหนังสือบรรณารักษศาสตร์กับจำนวนนักศึกษาวิชาเอก-โท วิทยาลัยครูเพชรบุรี จัดหาให้มากที่สุด คือ ๗.๒ เล่มต่อนักศึกษา ๑ คน และวิทยาลัยครูนครปฐมจัดหาให้น้อยที่สุดคือ ๒.๘ เล่มต่อนักศึกษา ๑ คน อย่างไรก็ตาม หนังสือบรรณารักษศาสตร์ที่จัดหาให้กับนักศึกษาวิชาเอก-โทในห้องสมุดของวิทยาลัยครูหลายแห่งยังมีจำนวนไม่พอเพียงกับความต้องการและไม่เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดวิทยาลัยครูควรจัดหาเพิ่มเติม

สำหรับหนังสือภาษาไทยส่วนใหญ่ทันสมัย สอดคล้องกับหลักสูตร และเพียงพอตามการวัดแบบปรนัยและอัตนัย ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษในห้องสมุดวิทยาลัยครูหลายแห่งยังต้องการการปรับปรุงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ ๘๔.๒๐ ต้องการให้หนังสือในห้องสมุดมีชื่อ เรื่อง เหมือนกับหนังสือของห้องสมุดวิทยาลัยครูแห่งอื่น ๆ เพื่อความสะดวกในการเรียนการสอนและการค้นคว้า เพราะวิทยาลัยครูทุกแห่งใช้หลักสูตรการสอนหลักสูตรเดียวกัน นอกจากนั้น อาจารย์ผู้สอนยังต้องการให้ห้องสมุดมีหนังสือที่ทันสมัยและมีหนังสือตามที่ต้องการอยู่เสมอ อาจารย์สอนไม่สนใจในสภาพของหนังสือและภาษาของหนังสือจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ตาม

วิทยานิพนธ์นี้ได้ เสนอแนวทางในการปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครูให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน อันจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือให้กรมการฝึกหัดครูโดยหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นตัวกลางจัดให้อาจารย์ผู้สอนวิชานี้ในวิทยาลัยครูทุกแห่งได้มีโอกาสพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในลักษณะต่าง ๆ และกระตุ้นให้ห้องสมุดวิทยาลัยครู เป็นหน่วยงานที่มีฐานะ เทียบเท่าคณะวิชา เพื่อปรับปรุงห้องสมุดให้

ได้มาตรฐานอันจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษารวิชาเอก-โทบรรณารักษศาสตร์ ตลอดจนให้ห้องสมุดจัดหนังสือบรรณารักษศาสตร์เป็นสัคเป็นส่วน โดยเฉพาะเพื่อสะดวกแก่การเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study of the Adequacy of Library Resources for
Library Science Instruction in Teachers' Colleges
in Central Thailand

Name Mrs. Monrerdee Vacharapratip

Thesis Advisor Surapan Yanthong

Department Library Science

Academic Year 1978

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study the adequacy of library resources for the teaching of library science in teachers' colleges in Central Thailand where library science is offered as a major subject at the higher certificate of education level, as it significantly ensured the efficiency of the program in the production of teacher librarians with the capability to work in school and public libraries. A selected bibliography of required courses in the curriculum is compiled for the use of teachers' colleges where the subject is being taught or where the prospect of offering such a corresponding program is certain in order to ensure the same standards throughout.

Research techniques include documentary research through books, periodicals, government publications and other materials both in Thai and English related to the teaching of library science at the college and teachers' college level; standards of library schools; college and

But books in English in several teachers' college libraries still need to be improved both quantitatively and qualitatively. Most of the teachers (85.20 percent) would like their libraries to acquire comparatively same title as being collected in other teachers' colleges libraries in order to facilitate the study program as they use the same syllabi. Also, the teachers would like the libraries to have up-to-date books to suit their demands though they do not care about whatever the physical conditions those materials are in, neither do they care whether they are in Thai or in English.

Ways to improve library resources for library science teaching in order to gain the same quality and standards in all teachers' colleges are proposed in this thesis with the aim of promoting the efficiency of the teaching and learning. They are: that the Department of Teachers Colleges Through the Division of Educational Information organized the meeting of all library science instructors giving them the opportunity to exchange various views and ideas; that the libraries should be promoted to a higher status equivalent to that of a faculty for the benefit of their improvement to reach the standards, serving as a good examples to students with major or minor in the field; that the administrators of the teachers' colleges to recognize the importance of the libraries, so that the allocation of the acquisition of at least basic collection to support every subject field be fulfilled; that the library science collection be separately arranged to facilitate the Teaching leaning of the subject; that the standards of the teachers' college libraries be raised to be the same level of libraries in other advanced educational institutes. In addition, recommendations for

university libraries standards as well as other techniques for the evaluation of quantitative and qualitative adequacy of library resources; actual observation by surveying library science books in seven teachers' college libraries; the sending out of 28 questionnaires of which 27 or 96.40 percent were answered; personal interviews; and the utilization of statistics of various departments concerned.

The result of the research can be summarized as follows: at the level of teachers training, library science has been primarily offered as a major subject at the higher certificate of education level since the academic year 1972 (B.E. 2515) by Ban Somdej Teachers' College and will be opened as a major subject for the bachelor degree in the academic year 1979 (B.E. 2522). Conventional method (theory teaching in classes) was used by the instructors more than practical works and self-study. In each library, Thai books on library science are predominant in comparison to those in English. As for the ratio of books and students, Petchaburi Teachers' College provided 7.2 books per person while Nakornpatom Teachers' College only provided 2.8 books per person. However, library science books which are provided for those taking the subject as a major or a minor in several teachers colleges are inadequate compared to the requirements and are not in accordance with the standards of the teachers' college libraries and thus more books should be acquired.

Most of Thai books are up-to-date and correspond to the curricula and are adequate as being measured objectively and subjectively. Further research are presented in this thesis.

กิติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์และผู้รู้หลายท่าน เช่น อาจารย์สุรพันธ์ ยนต์ทอง อธิการวิทยาลัยครูเทพสตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการวิจัยซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ทางวิชาการตลอดเวลาที่ทำการวิจัยจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อย อีกท่านหนึ่งซึ่งผู้เขียนหาควรที่จะเว้นเสียซึ่งการกล่าวถึงพระคุณอันสูงส่งคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ ที่สละเวลาเอาใจใส่ให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นไปตามจุดหมาย

อนึ่งความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ล. จ้อย นันทวิชรินทร์ และอาจารย์ทุกท่านในแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้กรุณาแก้ไขหัวข้อวิทยานิพนธ์และให้แนวความคิด อาจารย์ประสานสุข ละม่อม วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ให้เอกสารประกอบการค้นคว้า หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครูทั้ง ๗ แห่ง ให้สัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมือในการสำรวจหนังสือในห้องสมุด อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกท่านให้ข้อคิดเห็นที่นำมาเสนอและตอบแบบสอบถามอย่างจริงใจ นับว่ามีส่วนอย่างยิ่งที่ช่วยให้การศึกษาค้นคว้าบรรลุถึงวัตถุประสงค์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูง

วิทยานิพนธ์นี้จะไม่สำเร็จลงได้เลย ถ้าขาดกำลังใจจากเพื่อนร่วมรุ่นบรรณารักษ์ ๒๐ และครอบครัวที่อบอุ่น จึงใคร่ขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

มนต์ฤดี วัชรประทีป

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ
กิตติกรรมประกาศ..... ฉ
รายการตารางประกอบ..... ฉ

บทที่

๑. บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา..... ข
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย..... ค
วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... ค
สมมติฐานของการวิจัย..... ค
วิธีดำเนินการวิจัย..... ง
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... ฉ
ขอบเขตของการวิจัย..... ญ
นิยามศัพท์..... ญ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ฎ

๒. การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับฝึกหัดครู

ความสำคัญของวิชาบรรณารักษศาสตร์.....๑๖
การเปิดสอนวิชา เอก-โทบรรณารักษศาสตร์ในระดับฝึกหัดครู.....๒๑
หลักสูตรการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง...๒๖
โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ.....๓๐

๓. ความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุด

บทบาทและหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....๓๔
มาตรฐานห้องสมุด.....๓๗

บทที่

การประเมินค่าความเพียงพอของหนังสือในท้องสมุด.....	๕๕
การวัดด้านปริมาณ.....	๕๑
การวัดด้านคุณภาพ.....	๕๓
การประเมินค่าโดยผู้ใช้ท้องสมุด.....	๕๕
๕. การศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรท้องสมุดเพื่อการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์	
ตอนที่ ๑ วิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๑
ตอนที่ ๒ อภิปรายผล สรุปและข้อเสนอแนะ.....	๘๗
บรรณานุกรม.....	๘๔
ภาคผนวก.....	๑๐๖
ประวัติผู้เขียน.....	๑๖๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. ลำดับเวลาในการเปิดสอนวิชาเอก-โท บรรณารักษศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและโครงการเปิด วิชานี้ในระดับปริญญา ของวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง	๖๒
๒. จำแนกจำนวนอาจารย์และนักศึกษา (ไม่รวมภาคต่อ เนื่อง และอบรมครูประจำการ	๖๓
๓. การใช้วิธีสอนบรรณารักษศาสตร์แบบต่าง ๆ	๖๔
๔. ลำดับความสำคัญของแต่ละวิชา	๖๕
๕. การปรึกษาหารือของอาจารย์ในหมวดวิชาบรรณารักษศาสตร์ เกี่ยวกับความมุ่งหมายและ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรเพื่อการสอน	๖๖
๖. จำแนกหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามจำนวนชื่อ เรื่องและจำนวน เล่ม	๖๗
๗. จำนวนวารสารบรรณารักษศาสตร์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง	๖๘
๘. จำนวน เล่มต่อชื่อ เรื่องของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยใน ห้องสมุดแต่ละแห่ง (ไม่รวมหนังสือประกอบการสอนวิชาบรรณ . ๑๐๑)	๖๙
๙. จำนวน เล่มต่อชื่อ เรื่องของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ ในห้องสมุดแต่ละแห่ง	๗๐
๑๐. จำนวนหนังสือต่อนักศึกษาและจำนวนหนังสือตามมาตรฐาน: ที่ห้องสมุดควรมี	๗๑
๑๑. ความทันสมัยของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยในห้องสมุด คิด เป็นร้อยละ (เปรียบ เทียบกับจำนวน เล่มทั้งหมดในแต่ละห้องสมุด)	๗๒
๑๒. ความทันสมัยของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยในห้องสมุด (ตามจำนวน เล่ม) กำหนดตามปีที่พิมพ์	๗๓

ตารางที่

หน้า

๑๓.	ความทันสมัยของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษในห้องสมุดแต่ละแห่งคิด เป็นร้อยละ (เปรียบเทียบจำนวนเล่มทั้งหมด)	๗๔
๑๔.	ความทันสมัยของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษในห้องสมุดแต่ละแห่ง (ตามจำนวนเล่ม) กำหนดตามปีที่พิมพ์	๗๕
๑๕.	ความสอดคล้องของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ที่มีอยู่ในห้องสมุดแต่ละแห่งกับบรรณานุกรมมาตรฐานที่ เสนอแนะ	๗๖
๑๖.	ความเพียงพอของหนังสือหมวดวิชาบรรณารักษศาสตร์	๗๗
๑๗.	ความทันสมัยของหนังสือหมวดวิชาบรรณารักษศาสตร์	๗๘
๑๘.	ความสอดคล้องของหนังสือบรรณารักษศาสตร์ที่มีอยู่กับหลักสูตรการสอน	๗๙
๑๙.	ความเหมือนและความต่างกันของชื่อ เรื่องหนังสือในห้องสมุดแต่ละแห่ง	๘๐
๒๐.	ความต้องการของอาจารย์เกี่ยวกับหนังสือในห้องสมุดแต่ละแห่ง	๘๑
๒๑.	ความไม่ต้องการของอาจารย์เกี่ยวกับหนังสือในห้องสมุด	๘๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย